

13. Sharkov F.I. Magija brenda: Brending kak marketingovaja kommunikacija / F.I. Sharkov. – М. : Al'fa-Press, 2006. – 266 s.
14. Shvalb Yu.M. Ekološko-psykholohichni chynnyky suchasnoho sposobu zhyttya : kol. monohrafiya ; za nauk red. Yu.M. Shvalba / Yu.M. Shvalb, O.L. Vernik, O.M. Harnets', A.M. L'ovochkina ta in. – К. : Ped. dumka, 2008. – 276 s.
15. Brand communication / The Cambridge Business English Dictionary Cambridge University Press. [Elektronnij resurs] / Rezhim dostupu : <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/brand-communication>
16. Gabay, J. Brand Psychology: Consumer Perceptions, Corporate Reputations / Jonathan Gabay. – UK : Kogan Page, 2015. – 440 p.
17. Oliver, R.L. Satisfaction: A Behavioral Perspective on the Consumer / R.L. Oliver. – [2 ed.] – New York : Routledge, 2010. – 544 p.
18. Reichheld, F.F. The one number you need to grow / F.F. Reichheld // Harvard Business Review. – 2003, – Vol. 81 – №. 12. – P. 46–54.

Homolska, L.P. Environment-friendliness of the brand as a measure of effective brand communication. The article presents the results of empirical research on environmental brands' impact on the effectiveness of brand communication. Analysis of the relevant literature found that brand communication is a set of social interactions (interpersonal, intergroup, mass) that influence consumers' opinions, motivations, attitudes and behaviors regarding specific companies, their products and / or services. Brand communications can be regarded effective if the brand's image promotes customers' loyalty as an attitude that dynamically develops and motivates customers to purchase and consume the brand's products / services.

The empirical research identified the types of consumers' perception of brands' environmental friendliness in brand communications and found statistically significant differences in the consumer types in relation to consumers' socio-demographic and organizational-professional characteristics. Thus, women were shown to be more focused on personal significance of environment-friendly brands than men whereas young customers focused mainly on the conventional level of brand communication or did not consider brands' environment-friendliness as a regulator of consumer behaviors. Analysis of variance found that consumers' loyalty was affected by brands' environment-friendliness as a factor in effective brand communication for food products group.

The follow-up research will focus on determining the social and psychological mechanisms of and factors in effective brand communications as well as development and testing of future managers, marketers, employees' social and psychological training programs in effective brand communications.

Keywords: brand, brand image, environment-friendliness of brand, attitude, brand communication, consumer psychology, loyalty.

Відомості про автора

Гомольська Лілія Петрівна, викладач гуманітарних та соціально-економічних наук Київського інституту музики ім. Р.М. Глієра, здобувач кафедри соціальної психології Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, м. Київ, Україна.

Homolska, Lilia Petrivna, lecturer of humanitarian and socio-economic sciences, R. Glier Kyiv Institute of Music, Researcher, Dept. of Social Psychology, Kiev National University named after Taras Shevchenko, Kyiv, Ukraine.

E-mail: premiere@ukr.net

УДК 159.944:37

Дроздова Ю.В.

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ АПРОБАЦІЇ КОМПЛЕКСНОЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПРОГРАМИ РЕГУЛЯЦІЇ САМОВИЗНАЧЕННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Дроздова Ю.В. Аналіз результатів апробації комплексної психологічної програми регуляції самовизначення майбутніх фахівців торговельного підприємництва. У статті представлено порівняльний аналіз результатів апробації комплексної психологічної програми регуляції самовизначення майбутніх фахівців торговельного підприємництва. За результатами порівняльного аналізу обох експериментальних і контрольних груп випускників і першокурсників зроблено висновки, за якими визначено загальні закономірності, які полягають у тому, що у другому обстеженні випускників і першокурсників зафіксовано істотні позитивні зміни у порівнянні з фоновими і контрольними даними, що свідчить про ефективність застосування комплексної психологічної програми регуляції самовизначення майбутніх фахівців торговельного підприємництва.

Ключові слова: апробація, психологічна програма, розвиток, самовизначення, першокурсники, випускники, торговельне підприємництво.

Дроздова Ю.В. Анализ результатов апробации комплексной психологической программы регуляции самоопределения будущих специалистов торгового предпринимательства. В статье представлен сравнительный анализ результатов апробации комплексной психологической программы регуляции самоопределения будущих специалистов торгового предпринимательства. Исходя из результатов сравнительного анализа обеих экспериментальных и контрольных групп выпускников и первокурсников сделаны выводы, по которым определены общие закономерности, заключающиеся в том, что во втором обследовании выпускников и первокурсников зафиксированы существенные положительные изменения по сравнению с фоновыми и контрольными данными, что указывает на эффективность использования комплексной психологической программы регуляции самоопределения будущих специалистов торгового предпринимательства.

Ключевые слова: апробация, психологическая программа, развитие, самоопределение, первокурсники, выпускники, торговое предпринимательство.

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку і реформування життєдіяльності нашого суспільства об'єктивно постає необхідність докорінних змін традиційної системи професіогенезу в напрямку розвитку компонентів професійного самовизначення особистості з урахуванням внутрішніх механізмів її саморозвитку.

Хибний і випадковий вибір професії призводить у майбутньому до небажаних наслідків: низької продуктивності праці; помилок і браку в роботі; незадоволення і пригніченого стану людини (психічні розлади); економічних втрат на переучування та перекваліфікацію. Натомість правильний і своєчасний вибір професії у подальшому в 2–2,5 рази зменшує плинність кадрів; на 10–15% підвищує продуктивність праці; в 1,5–2 рази знижує вартість підготовки кадрів [3; 4; 7; 10; 12].

Дослідження виконано в межах комплексних науково-дослідницьких тем Київського національного торговельно-економічного університету на 2014–2016 роки: «Психологічні особливості самовизначення особистості в торговельній сфері» та «Психологічне забезпечення професійної діяльності працівників підприємств».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукової літератури свідчить про те, що проблема самовизначення особистості досить глибоко представлена у роботах багатьох закордонних авторів, які присвятили свої дослідження теоретико-методологічним проблемам цього процесу [10; 12]. Ідеї особистісного зростання в напрямку самовизначення особистості знайшли широке відображення в роботах російських учених [1; 2; 6]. Вагомий внесок в Україні в теоретичні і практичні проблеми професійного розвитку особистості внесли такі вчені, як: Г.С. Костюк, С.Д. Максименко, Є.А. Мілерян, Л.М. Карамушка, В.В. Клименко, М.С. Корольчук, В.М. Крайнюк, С.М. Миронець, В.І. Осьодло, М.В. Савчин, Л.Ф. Вербицька [3; 4; 5; 7; 8; 9; 10; 11; 12; 13].

У вітчизняній і зарубіжній психології досліджувалися лише окремі аспекти професійного самовизначення особистості, а у прямій постановці щодо з'ясування особливостей професійного самовизначення у сфері торговельного підприємництва таких робіт не виявлено. Існує певна термінологічна невизначеність цього поняття. Майже відсутні теоретичні та практичні розробки проблеми професійного самовизначення під час навчання молоді у вищих навчальних закладах освіти. Тому дослідження індивідуально-психологічного простору особистості, розвитку її суб'єктивної активності надасть феномену професійного самовизначення єдиного стрижневого смислу та дозволить позитивно впливати на цей процес.

Особливого значення ця проблема набуває з огляду на результати аналізу підприємницької діяльності в Україні, що свідчить про незадовільний стан в у підприємстві, адже рентабельність підприємницької діяльності, у цілому за останні 5 років становить 0,6% до 4,4 %, а у третини вона збиткова [12].

Отже, це вказує не тільки на виняткову роль підприємницької діяльності в розвитку країни, а й про актуальність вивчення психологічних проблем професійної підготовки і становлення майбутніх фахівців торговельного підприємництва.

Мета статті полягає у визначенні ефективності апробації комплексної психологічної програми регуляції самовизначення майбутніх фахівців торговельного підприємництва (ТПП).

Виклад основного матеріалу і результатів дослідження. З метою з'ясування ефективності комплексної психологічної програми регуляції самовизначення майбутніх фахівців ТПП проведено експериментальне дослідження. У ньому взяли участь 68 випускників і 84 першокурсники, з яких створено по дві групи. Одна група в кількості 24 випускників була контрольною, а інша із 44 осіб була експериментальною. Обидві групи обстежували двічі, виявляючи фонові показники (відповідно Кв1 і Ев1), та у другому обстеженні фіксували зміни, які відбулися в експериментальній групі після впливу комплексної психокорекційної програми (Ев2) та у контрольній (Кв2). Серед першокурсників до контрольної групи увійшли 38 студентів (Кп1 і Кп2), і 46 – до експериментальної (Еп1 і Еп2).

Порівняльний аналіз ефективності психокорекційних методів здійснювався за результатами, отриманими до і після формульованого експерименту в експериментальній та контрольній групах, а також у порівнянні безпосередньо з показниками відповідної контрольної групи.

Зіставлення узагальнених показників структури компонентів самовизначення (F-1 – мотиваційного; F-2 – професійного спрямування; F-3 – індивідуально-психологічного; F-4 – емоційно-вольового) до і після експериментальних і контрольних даних дало змогу виявити наявність статистично значущих відмінностей.

Аналіз рівня розвитку мотиваційного компонента самовизначення випускників показує статистично значущі зміни ($p < 0,05-0,01$), які відбулись у групі випускників після застосування комплексної психологічної програми.

Про ефективність впливу психокорекційної програми у експериментальній групі (Ев 2) свідчить те, що істотно зменшилась кількість випускників з середнім рівнем розвитку мотиваційного компонента самовизначення (на 18,3%) у порівнянні з фоновими даними, і на 12% у порівнянні з контрольною групою (Кв2). Стосовно результатів першого і другого обстеження випускників контрольної групи (Кв1 і Кв2) з'ясовано, що у другому обстеженні випускників контрольної групи з'явилася незначна кількість осіб з низьким рівнем мотиваційного компонента (3,5%), а також неістотно зменшилась кількість обстежуваних з середнім рівнем розвитку мотиваційного компонента (на 6,9%), та збільшилась на 3,4% кількість з високим

рівнем розвитку мотиваційного компонента самовизначення. За статистичними критеріями ця різниця виявилась статистично незначною, і може бути доказом і показником того, що з цією категорією випускників необхідно проводити психологічну роботу. Отже, суттєво значущі позитивні зміни у випускників експериментальної групи, як у порівнянні з фоновими даними, так і з результатами контрольної групи обстежуваних, свідчать про ефективність впливу комплексної психологічної програми, а з іншого боку, результати контрольної групи випускників вказують на необхідність безперервної психологічної допомоги щодо позитивного розвитку мотиваційного компонента самовизначення випускників. Як бачимо, порівняльний аналіз ефективності застосування комплексної психокорекційної програми самовизначення у першокурсників має свої особливості.

Таким чином, загальними закономірностями ефективності позитивного впливу формування мотиваційного компонента в експериментальній групі випускників і першокурсників полягає у зростанні позитивних індивідуального і соціального значущих мотивів та групи безпосередніх мотивів торговельно-підприємницької діяльності (ТПД). Для контрольних груп загальним є те, що фонові показники відповідних груп практично однакові. Особливості полягають у тому, що в Ев1 і Ев2 не відмічено низького рівня показників, у той же час у першокурсників Еп1 і Еп2 та Кп1 і Кп2 спостерігається низький рівень мотиваційного компонента. Наявність у третини першокурсників контрольної групи, а також більше 20% низького рівня мотиваційного компонента вказує на необхідність психологічної допомоги першокурсникам.

Аналіз показників рівня розвитку професійних здібностей до ТПД в експериментальній групі випускників показує, що в результаті апробації психологічної програми самовизначення суттєво підвищився показник високого рівня розвитку компонента професійних здібностей, як у порівнянні з фоновими даними (перше обстеження на 14%), так і в порівнянні з контрольною групою випускників (на 10,5%, при $p < 0,05$). Це спостерігається при суттєво нижчих показниках кількості осіб з низьким рівнем вираженості цього показника у порівнянні з фоновими даними першого обстеження і другого цієї ж експериментальної групи з 10% до 2,1%, а також у порівнянні другого обстеження експериментальної групи (2,1%) і другого обстеження контрольної групи (9,7%). Для випускників контрольної групи характерно те, що високий і середній рівень несуттєво, але збільшився, з 65,1% до 69,3% за рахунок респондентів з середнім рівнем, що у другому обстеженні знизився на 3,7%, і практично не знизився у зіставленні з низьким рівнем (Кв1=10,2% і Кв2=9,7%).

У результаті психологічної допомоги (Ев2) кількість випускників з високим рівнем розвитку компонента професійного спрямування істотно зростає за рахунок зниження середнього і особливо низького рівня. При цьому, у контрольній групі випускників у другому обстеженні порівняно з першим істотних змін не виявлено. Отримані результати свідчать про ефективність апробації комплексної психологічної програми самовизначення, що виявилось в істотному зростанні кількості респондентів з високим рівнем розвитку компонента професіоналізму у структурі самовизначення майбутніх працівників ТПП, а також в істотному зниженні з низьким його рівнем. У контрольній групі не зафіксовано істотних змін між показниками першого і другого обстежень, а наявність у третій частині випускників контрольної групи низького і середнього рівнів розвитку компонента професійного спрямування свідчить про необхідність психологічної допомоги випускникам цієї групи.

Отже, загальні закономірності порівняльного аналізу результатів обох експериментальних груп полягають в істотному зростанні високого рівня компонента професійного спрямування. Самовизначення відбувається за рахунок низького його рівня, і щодо майбутнього розвитку потенційно психологічна робота має проводитись з особами середнього рівня професійного компонента. Для контрольних груп спільним є те, що в обох випадках суттєво не змінюються показники всіх рівнів, що теж підтверджує необхідність використання психологічної програми для оптимізації професійного компонента самовизначення майбутніх фахівців ТПП.

Порівняльний аналіз розвитку індивідуально-психологічного компонента у структурі самовизначення майбутніх фахівців ТПП показав ефективність застосування комплексної психологічної програми стосовно індивідуально-психологічного компонента в обстежуваних обох груп. Так, у випускників визначено істотне зростання високого рівня індивідуально-психологічного компонента експериментальної групи на 24,9% за рахунок зниження низького і середнього рівнів ($p < 0,05-0,01$). Аналогічне зростання спостерігається у порівнянні з результатами контрольної групи випускників (відмічається з 65,1% до 81% в експериментальній групі і з 64,5% до 66,8%), що свідчить про ефективність застосування психологічної програми в експериментальній групі випускників. Зіставлення показників індивідуально-психологічного компонента експериментальної групи першокурсників показує, що високий його рівень у першому обстеженні (42,9%) зріс до 69,4% у другому, середній і низький порівняно з фоновими показниками відповідно знизився на 12,4% і 14,7% (при $p < 0,05$), що свідчить про ефективність психокорекційної роботи з першокурсниками. Цей факт підтверджується і порівнянням результатів другого обстеження експериментальної групи і контрольної групи, де визначено, що високий результат в Еп2 на 25,2% перевищує результат у Кп2; середній в Еп2 на 15,7% нижчий, ніж в Кп2, і низький Еп2 на 10% нижчий у Кп2.

Отже, порівняльний аналіз результатів експериментальних і контрольних груп випускників і першокурсників дає змогу визначити закономірності щодо розвитку індивідуально-психологічного компонента у структурі самовизначення майбутніх фахівців ТПП. В обох експериментальних групах високий рівень розвитку індивідуально-психологічного компонента визначається істотним впливом психологічної програми на осіб з низьким і середнім рівнем його розвитку. При цьому, відмінність полягає у якісних та особливо кількісних показниках, які у групі Ев2 зафіксовано на високому рівні 81%, а у групі Еп2 на рівні 69,4%. Водночас, у Ев2 з середнім і низьким рівнем спостерігаються відповідно 16,1% і 2,9%, тобто п'ята частина обстежуваних випускників, а у групі Еп2 з середнім рівнем – 19,9 і низьким 10,7%, тобто третина першокурсників. Це свідчить про високий рівень ефективності комплексної психологічної програми в експериментальній групі випускників і дещо нижчий рівень у першокурсників експериментальної групи, що підтверджує загальну тезу щодо необхідності пролонгованого і безперервного психологічного забезпечення професійної підготовки майбутніх фахівців ТПП.

За результатами наступного порівняльного аналізу першого і другого обстежень експериментальних та контрольних груп випускників і першокурсників здійснено зіставлення за емоційно-вольовим компонентом у структурі самовизначення як майбутніх фахівців ТПП. З аналізу даних експериментальної групи випускників встановлено, що показник емоційно-вольового компонента самовизначення у майбутніх фахівців під впливом комплексної психологічної програми високий рівень змістився з 31,7% до 51,2 (на 20,5%, при $p < 0,05$), її низький рівень знизився вдвічі (17,2% до 8,2%), а середній знизився з 51,1% до 40,6% ($p < 0,05$). Водночас, спостерігаються суттєві відмінності осіб високого рівня між даними Ев2 (51,2%) і Кв2 (31,3%), а також середнього рівня показників емоційно-вольової сфери обстежуваних між групами Ев2 (40,6%) і Кв2 (54,0%), що у сукупності вказує на ефективність корекції емоційно-вольового компонента у самовизначенні випускників як майбутніх фахівців ТПП. Водночас, наявність 68,7% обстежуваних відповідно з середнім (54%) і низьким рівнем емоційно-вольового компонента (14,7%) у контрольній групі випускників свідчить про необхідність цілеспрямованої роботи щодо зміни емоційно-вольового компонента студентів. Порівняльний аналіз аналогічних показників емоційно-вольового компонента самовизначення в експериментальній групі першокурсників свідчить, що високий і середній рівень емоційно-вольового компонента збільшився у 20% випускників, а низький рівень зафіксовано у 2,7 разів менше (з 32,3% до 12,1%) порівняно з фоновими показниками. Це свідчить про ефективність комплексної програми психологічної корекції самовизначення у першокурсників стосовно розвитку емоційно-вольового компонента самовизначення.

Висновки. Отже, істотно вищі показники емоційно-вольового компонента самовизначення майбутніх фахівців ТПП – першокурсників експериментальної групи у другому обстеженні порівняно з фоновим показником високого і середнього рівня першого обстеження та в зіставленні з другим обстеженням контрольної групи, а також істотне зниження низького рівня показника емоційно-вольового компонента в експериментальній групі у другому обстеженні в сукупності свідчать про суттєвий позитивний результат застосування комплексної психологічної програми компонента самовизначення в обстежуваних першокурсників.

У підсумку, за результатами порівняльного аналізу обох експериментальних і контрольних груп випускників і першокурсників визначено загальні закономірності, які полягають у тому, що у другому обстеженні випускників і першокурсників зафіксовано істотні позитивні зміни порівняно з фоновими і контрольними даними, окрім того, ці позитивні зміни відбуваються за рахунок суттєвого зниження низького рівня емоційно-вольового компонента, що свідчить про ефективність застосування комплексної психологічної програми регуляції емоційно-вольового компонента самовизначення майбутніх фахівців ТПП. Особливість порівняльного аналізу контрольних груп проявляється в тому, що у випускників показник високого рівня емоційно-вольового компонента суттєво перевищує аналогічні дані першокурсників, а низький його рівень майже вдвічі нижчий у першокурсників в першому і другому обстеженнях. Однак наявність низького рівня у третини першокурсників і шостої частини випускників свідчить про труднощі адаптаційного входження і труднощі процесу адаптації, відповідно, у першокурсників і випускників і вимагає надання психологічної допомоги студентам у процесі професійної підготовки з метою стабілізації емоційно-вольової сфери і підвищення стійкості обстежуваних до стресу.

Перспектива подальшого дослідження полягає у з'ясуванні інтегральних оцінок самовизначення майбутніх фахівців торговельного підприємництва за його структурними компонентами та визначенні індивідуальних підходів за інтенсивністю і насиченістю психологічних засобів щодо розвитку професійного самовизначення в професіогенезі особистості.

Список використаних джерел

1. Ананьев Б.Г. О проблемах современного человекознания / Б.Г. Ананьев. – М. : Наука, 1997. – 380 с.
2. Бодров В.А. Психология профессиональной пригодности / В. А. Бодров – М. : ПЕРСЭ, 2001. – 511 с.
3. Карамушка Л.М. Психология подготовки майбутніх менеджерів до управління змінами в організації : монографія / Л.М. Карамушка, М.В. Москальов. – К.-Львів : Сполум, 2011 – 216 с.
4. Карамушка Л.М. Мотивація підприємницької діяльності : монографія / Л.М. Карамушка, Н.Ю. Худякова. – К.-Львів : Сполум, 2011. – 208 с.
5. Клименко В.В. Психофізіологічні механізми пратисусу людини : монографія / В.В. Клименко. – К. : ВД «Слово», 2013. – 640 с.

6. Климов Е.А. Психология профессионального самоопределения / Е.А. Климов.– Ростов н/Д : Феникс, 1996. – 512 с.
7. Корольчук М.С. Психофізіологія діяльності : [підручник для студентів вищ. навч. закладів]. – К. : Ельга ; Ніка-Центр, 2012. – 400 с.
8. Крайнюк В.М. Психологія стресостійкості / В.М. Крайнюк. – К. : Ніка-центр, 2009. – 406 с.
9. Максименко С. Д. Метод дослідження особистості / С. Д. Максименко // Практична психологія та соціальна робота. – 2004. – №7. – С. 1–8.
10. Максименко С.Д. Про предмет економічної психології та її місце в системі підготовки фахівців в Україні / С.Д. Максименко, Л.М. Карамушка, О.В. Креденцер // Актуальні проблеми психології. Том 1 : Економічна психологія. Організаційна психологія. Соціальна психологія : зб. наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / за ред. С.Д. Максименко, Л.М. Карамушка. – К. : Міленіум, 2003. – Вип. 11. – С. 3–9.
11. Миронець С.М. Негативні психічні стани рятувальників в умовах виникнення надзвичайних ситуацій : монографія / С.М. Миронець, О.В. Тімченко. – К. : Август Трейд, 2007. – 168 с.
12. Підприємництво: психологічні, організаційні та економічні аспекти : навч. посіб. / С.Д. Максименко, А.А. Мазаракі, Л.П. Кулаковська, Т.Ю. Кулаковський. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. – 720 с.
13. Тімченко О.В. Професійний стрес працівників органів внутрішніх справ України (концептуалізація, прогнозування, діагностика та корекція) : дис.... д-ра психол. наук : 19.00.06 / О.В. Тімченко. – Х. : Нац. ун-т внутр. справ, 2003. – 427 с.

Spysok vykorystanykh dzherel

1. Anan'ev B.G. O problemah sovremennoho chelovekoznanija / B.G. Anan'ev. – М. : Nauka, 1997. – 380 s.
2. Bodrov V.A. Psihologija professional'noj prigodnosti / V. A. Bodrov – М. : PERSJe, 2001. – 511 s.
3. Karamushka L.M. Psykholohiya pidhotovky maybutnikh menedzheriv do upravlinnya zminamy v orhanizatsiyi : monohrafiya / L.M. Karamushka, M.V. Moskal'ov. – К.-Л'viv : Spolom, 2011 – 216 s.
4. Karamushka L.M. Motyvatsiya pidpryyemnyts'koyi diyal'nosti : monohrafiya / L.M. Karamushka, N.Yu. Khudyakova. – К.-Л'viv : Spolom, 2011. – 208 s.
5. Klymenko V.V. Psykhofiziologichni mekhanizmy praksysu lyudyny : monohrafiya / V.V. Klymenko. – К. : VD «Slovo», 2013. – 640 s.
6. Klimov E.A. Psihologija professional'nogo samoopredelenija / E.A. Klimov.– Ростов n/D : Feniks, 1996. – 512 s.
7. Korol'chuk M.S. Psykhofiziologhiya diyal'nosti : [pidruchnyk dlya studentiv vyshch. navch. zakladiv]. – К. : El'ha ; Nika-Tsentr, 2012. – 400 s.
8. Kraynyuk V.M. Psykholohiya stresostiykosti / V.M. Kraynyuk. – К. : Nika-tsentr, 2009. – 406 s.
9. Maksymenko S. D. Metod doslidzhennya osobystosti / S. D. Maksymenko // Praktychna psykholohiya ta sotsial'na robota. – 2004. – №7. – С. 1–8.
10. Maksymenko S.D. Pro predmet ekonomichnoyi psykholohiyi ta yiyi mistse v systemi pidhotovky fakhivtsiv v Ukrayini / S.D. Maksymenko, L.M. Karamushka, O.V. Kredentser // Aktual'ni problemy psykholohiyi. Tom 1 : Ekonomichna psykholohiya. Orhanizatsiyna psykholohiya. Sotsial'na psykholohiya : zb. naukovykh prats' Instytutu psykholohiyi im. H.S. Kostyuka APN Ukrayiny / za red. S.D. Maksymenko, L.M. Karamushka. – К. : Milenium, 2003. – Vyp. 11. – S. 3–9.
11. Myronets' S.M. Nehatyvni psykhični stany ryatuvальnykiv v umovakh vynykennya nadzvychaynykh sytuatsiy : monohrafiya / S.M. Myronets', O.V. Timchenko. – К. : Avhust Treyd, 2007. – 168 s.
12. Pidpryyemnytstvo: psykholohichni, orhanizatsiyni ta ekonomichni aspekty : navch. posib. / S.D. Maksymenko, A.A. Mazaraki, L.P. Kulakovs'ka, T.Yu. Kulakovs'kyu. – К. : Kyviv. nats. torh.-ekon. un-t, 2012. – 720 s.
13. Timchenko O.V. Profesiynnyy stres pratsivnykiv orhaniv vnutrishnikh sprav Ukrayiny (kontseptualizatsiya, prohnozuvannya, diahnostyka ta korektsiya) : dys.... d-ra psykhol. nauk : 19.00.06 / O.V. Timchenko. – Kh. : Nats. un-t vnutrish. sprav, 2003. – 427 s.

Drozdova, Yu.V. Analysis of comprehensive testing of future trading business professionals' psychological self-determination regulation training course. The article presents a comparative analysis of the testing of a complex psychological self-determination regulation training course for future trading business professionals. Due to the lack of research into the psychological conditions of future professionals' self-determination in trading business the author focused on the development and testing of a special future trading business professionals' self-determination development course.

The pre- and post-training comparative analyses of the experimental and control groups made up of university graduates and freshmen found significant improvements in the experimental groups' professional self-determination after the training program due to a significant reduction in the number of the respondents with low levels of the emotional-motivational component of professional self-determination which proved the effectiveness of the comprehensive professional self-determination development course. It was found that by far more university graduates had high levels of the emotional-motivational component than the freshmen and by half fewer university graduates than freshmen had low levels of the emotional-motivational component of the professional self-determination before and after the course (every sixth graduate student and every third freshmen). However, relatively large proportions of the students with low levels of professional self-determination in both groups suggested difficulties in students' professional self-determination which could be overcome by students' taking the psychological self-regulation development training course during their university studies.

Keywords: testing, psychological training course, development, self-determination, freshmen, graduates, entrepreneurship in trading business.

Відомості про автора

Дроздова Юлія Валентинівна, кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри сучасних європейських мов, Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ, Україна.

Drozdova, Yuliya Valentynivna, PhD, senior lecturer, Dept. of Modern European Languages, Kyiv National University of Trade and Economics, Kyiv, Ukraine.

E-mail: fast 777@bigmir.net